

vergadering **C174**
zittingsjaar 2023-2024

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 12 maart 2024

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de beperking van de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande zonevreemde constructies in ruimtelijk kwetsbare gebieden – 1333 (2023-2024)	3
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de beslissing over het statiegeld – 1350 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de invoering van statiegeld tegen 2025 – 1370 (2023-2024)	4
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het niet-verlengen van het programma milieuzorg op school – 1393 (2023-2024)	11

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de beperking van de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande zonevrije constructies in ruimtelijk kwetsbare gebieden – 1333 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, in De Standaard stond een artikel over 23 zonevrije woningen gelegen in VEN-gebied (Vlaams Ecologisch Netwerk) in Brakel. Men vertelde daarover dat die woningen geen ontwikkelingsmogelijkheden meer zouden hebben volgens de voorschriften van een nieuw ontwerp-RUP (ruimtelijk uitvoeringsplan). In de praktijk zou dat neerkomen op een uitdooftscenario, zo werd alleszins geschreven, waarbij die zonevrije woningen op lange termijn zouden moeten worden afgebroken.

Als we kijken naar de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO), artikel 4.4.12, tot en met 4.4.15, mogen eigenaars hun bestaande zonevrije woningen gelegen in ruimtelijk kwetsbaar gebied, zoals bosgebied en VEN-gebied, enkel verbouwen. De bestemmingsvoorschriften zijn op zichzelf geen weigeringsgrond bij de beoordeling van aanvragen voor een omgevingsvergunning voor het verbouwen van een bestaande zonevrije woning. Het heropbouwen op dezelfde plaats of een andere plaats is natuurlijk resoluut verboden.

De ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande zonevrije constructies in ruimtelijk kwetsbaar gebied zijn dus al aanzienlijk beperkt. Als je dan 40 procent van de buitenmuren van de constructie afbreekt, dan is er sprake van herbouw, wat niet is toegelaten in VEN-gebied, zoals ik al zei. Als je dit natuurlijk koppelt aan de renovatieverplichtingen, dan daalt de waarde van die eigendommen aanzienlijk en beperkt het de mogelijkheden om te investeren in isolatie en energetische maatregelen.

Minister, bij dat artikel en de situatie zoals we die lezen in de krant, had ik toch enkele vragen over uw visie rond het beperken van die basisrechten. Kan dat via een RUP, gezien de artikelen in de VCRO waarover ik het had? Onderschrijft u een dergelijke beperking? Kunt u daar wat meer toelichting over geven? Gaat u akkoord met de stelling dat het beperken van de basisrechten op dit soort van zonevrije constructies beschouwd moet worden als waardevermindering? Zijn er vergoedingsmechanismes voorzien voor eigenaars die daarmee geconfronteerd worden? Is dat nodig en zijn daar decretaal voldoende handvatten voor of moeten we denken aan een decreetswijziging?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Beste collega, u verwijst naar een gemeentelijk RUP van de gemeente Brakel waarin er aan een aantal zonevrije woningen enkele beperkte bijkomende ontwikkelingsmogelijkheden worden gegeven ten opzichte van de decretale basisrechten voor zonevrije woningen. Het RUP steunt hierbij op het gemeentelijk structuurplan.

Zoals uitdrukkelijk bepaald in de VCRO kan een gemeentelijk RUP de decretale basisrechten inderdaad aanvullen of uitbreiden, zoals u aangeeft. Dat heeft de gemeente Brakel dus voor een aantal woningen gedaan.

Er zijn ook een 21-tal woningen gelegen in VEN- en/of habitatgebied die niet opgenomen zijn in het RUP. Dat zijn beleidskeuzes die de gemeente Brakel maakt heeft. Voor deze woningen blijven de decretale basisrechten van

toepassing. Het RUP voorziet met andere woorden nergens strengere bepalingen dan vandaag, en van een uitdoofscenario of verplichte sloop is geen sprake in voormeld gemeentelijk RUP.

De stelling in het recente artikel in Het Nieuwsblad als zouden wij vanuit de Vlaamse regelgeving aansturen op een uitdoofbeleid voor deze woningen, klopt dus ook helemaal niet. Aangezien er geen sprake is van het beperken van de basisrechten in dit RUP, is er ook geen sprake van beperkingen die aanleiding zouden geven tot een waardevermindering of een financiële compensatie. Ik zie dan ook geen reden voor een decreetswijziging op dit punt.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, dank u wel voor dat duidelijke antwoord. Het is toch wel goed om te verduidelijken dat die basisrechten opgenomen in de VCRO blijven gelden, ook voor de eigenaars van woningen waar dat artikel over ging. Ik denk dat het hen waarschijnlijk zal geruststellen dat er in een zonevrije woning nog kan worden geïnvesteerd en verbouwd en dat men daar nog rechten op heeft. Inderdaad, dan zijn er in de RUP's blijkbaar andere rechten opgenomen, voor sommige zonevrije woningen aanvullende rechten en ruimere mogelijkheden, maar niet voor die 23. Maar u was er heel duidelijk in dat dat niet betekent dat de rechten van de VCRO beperkt worden, maar wel dat ze niet worden uitgebreid of verruimd met gemeentelijke RUP's.

Voorzitter, ik heb geen extra vraag, maar dank de minister voor de verduidelijking.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Ik wil nog kort aansluiten bij deze vraag van collega Coenegrachts en het antwoord van de minister. Ik denk dat veel mensen denken dat zonevrij een uitdoofbeleid betekent. De codex voorziet in heel wat basisrechten voor die zonevrije woningen. Ik denk dat de mensen denken dat de woningen die wel opgenomen zijn in het RUP, zone-eigen worden. Dat is ook niet het geval. Dat blijven zonevrije woningen, zowel degene die in het RUP gelegen zijn als degene die er niet in opgenomen zijn, en elk met een eigen aantal. De ene krijgt basisrechten en de andere krijgt de rechten die in het RUP zullen worden voorzien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de beslissing over het statiegeld – 1350 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de invoering van statiegeld tegen 2025 – 1370 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, op mijn vraag naar wanneer er een beslissing zou komen over het type statiegeld, antwoordde u dat u zou wachten op de Europese besluitvorming. Die kwam er enkele dagen geleden. De Europese Commissie bereikte een akkoord over de plastic verpakking en hoe ze de

afvalberg zal terugdringen. Tegen 2026 moeten alle lidstaten een statiegeld-systeem invoeren op plastic flesjes en op blikjes.

In Vlaanderen besliste de Vlaamse Regering om tegen 2025 een statiegeld-systeem in te voeren. Er werd een onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van een digitaal systeem. Uit dat onderzoek kwam niet naar voren dat het digitaal statiegeld de hoeveelheid zwerfvuil zou verminderen. Er is afgesproken dat er eenzelfde systeem wordt ingevoerd in de verschillende regio's, dus zowel in Wallonië, Vlaanderen als Brussel. Brussel communiceerde al heel duidelijk dat haar voorkeur ligt bij een klassiek statiegeldsysteem. Nu beslist Europa dat elke lidstaat statiegeld moet invoeren. In heel wat lidstaten in Europa bestaat er al een klassiek statiegeldsysteem.

Hebt u al een beslissing genomen over het type statiegeldsysteem dat u zult invoeren? Wanneer zult u dat voorleggen aan de Vlaamse Regering?

Wordt de deadline van 2025 aangehouden?

Is het niet logisch dat u kiest voor een klassiek systeem, zoals in de meeste Europese lidstaten het geval is?

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Goeiemiddag, collega's, minister, op 4 maart bereikten het Europees Parlement en de Europese Commissie een akkoord over de 'Packaging and Packaging Waste Regulation' (PPWR). Deze verordening bevat maatregelen om plastic verpakkingen te verminderen, en ook de afvalberg hopelijk fors terug te dringen. De Europese lidstaten moeten tegen 2029 minstens 90 procent van de plastic flesjes en drankblikjes gescheiden inzamelen. Daarvoor moet een systeem van statiegeld worden ingevoerd.

De Vlaamse timing is al veel langer gekend binnen de commissie, en natuurlijk ook binnen het Vlaams Parlement. De Vlaamse Regering besliste al veel eerder om tegen ten laatste 2025 een statiegeldsysteem in te voeren voor alle plastic flesjes en blikjes in Vlaanderen, waarbij de voorkeur werd gegeven aan een digitaal systeem.

De pilootprojecten van Fost Plus om de levensvatbaarheid van digitaal statiegeld te testen, dateren ondertussen al van een half jaar geleden. De algemene bevindingen en conclusies van die pilootprojecten waren absoluut niet overtuigend. Ze boden geen garantie dat het digitaal scansysteem het best mogelijke systeem is om zwerfvuil tegen te gaan. Bepaalde groepen in de samenleving dreigen bovendien uitgesloten te worden in zo'n digitale aanpak, met de heel eenvoudige reden dat een deel van de lasten worden doorgeschoven naar de lokale besturen. Er blijft ook nog altijd een gevoeligheid voor fraude, dat kan ook niet de bedoeling zijn.

Sindsdien wachten we nog altijd op een beslissing, en komt de deadline van 2025 steeds dichterbij. Minister, u streeft terecht naar een conform en uniform systeem in heel het land, maar elk gevoerd onderzoek komt tot andere conclusies. Ieder systeem heeft zijn gebreken, maar het is wel duidelijk dat een digitaal scansysteem niet voor iedereen toegankelijk zal zijn en niet voor iedereen toegankelijk is. De doelstellingen en termijnen in de Europese verordening zorgen nu ook voor bijkomende druk om snel knopen door te hakken.

Minister, u had beloofd om een beslissing te nemen tegen eind 2024, maar u hebt ook geargumenteed waarom u dat niet hebt gedaan. Daarom heb ik concrete vragen.

Waar wacht u nog specifiek op om een beslissing te nemen over de invoering van statiegeld?

Wanneer zult u een beslissing nemen over de invoering van statiegeld, en zal deze beslissing nog genomen worden voor het einde van deze legislatuur?

Bent u het met mij eens dat de Europese regelgeving in de praktijk enkel een klassiek statiegeldsysteem mogelijk maakt om de doelstelling rond zwerfvuil en verpakkingsafval te halen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Zoals ik eerder al aangaf, zijn er nog een aantal lopende elementen om rekening mee te houden. Ten eerste is de Waalse statiegeldstudie nog niet afgerond. We hebben daar wel veel contacten over met de Waalse minister. Op dit moment worden daar de stakeholders bevraagd voor input die ze tegen eind maart moeten geven. Op basis van die bevraging kan het eindrapport dan nog aangepast worden.

Zoals u zelf aangaf, mijnheer Vandenberghe, heeft ieder systeem zijn voor- en zijn nadelen. Ikzelf heb geen voorkeur voor een systeem, maar ik wil wel dat we een systeem invoeren dat wat gelijkloopt met de andere gewesten. We moeten ook heel goed weten wat de Europese verordening bevat, zodat we geen beslissing nemen en achteraf moeten vaststellen dat we toch een ander systeem hadden moeten invoeren. Persoonlijk heb ik dus geen voorkeur voor het ene of het andere systeem.

Het overleg met de andere gewesten loopt. Ik kan meegeven dat de bezorgdheden dezelfde zijn, bijvoorbeeld rond goede toegankelijkheid en acties tegen fraudegevoeligheid. Die bezorgdheden worden gedeeld.

Ik herhaal ook dat we natuurlijk van een ander vertrekpunt vertrekken dan de meeste Europese landen. Wij hebben namelijk onze blauwe zakken, die zeer typerend zijn voor Vlaanderen en Wallonië. Wij hebben een goed werkend systeem van selectieve inzameling van verpakkingsafval.

Wat betreft het voorstel voor een verordening betreffende verpakkingen en verpakkingsafval, is het belangrijk om te zeggen dat er momenteel slechts een voorlopig akkoord bereikt is tussen de raad en het parlement. Het is wel belangrijk om te benadrukken dat zowel de voltallige raad als het parlement de teksten nog moet goedkeuren. Daar kunnen wel nog een aantal weken over gaan.

De stemming in de Coreper-vergadering (Comité van permanente vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten bij de Europese Unie) staat gepland voor aanstaande vrijdag, 15 maart. Als de tekst wordt goedgekeurd door de ambassadeurs, zal die worden doorgestuurd naar de Leefmilieucommissie van het Europees Parlement, die zal worden uitgenodigd om de tekst in eerste lezing aan te nemen. Na een eerste analyse bevestigen de ontwerp teksten dat technologische ontwikkelingen in statiegeldsystemen niet mogen worden belemmerd.

Statiegeldsystemen die voor de inwerkingtreding van de verordening zijn ingesteld en tegen 1 januari 2029 het doel van 90 procent inzameling bereiken, moeten niet voldoen aan de algemene minimumeisen die zijn vastgesteld in de ontwerpverordening. Maar nogmaals, dat is allemaal maar voorlopig, op basis van een eerste analyse van de verordening die onze diensten hebben gedaan. Die specifieke bepalingen zijn opgenomen in een afzonderlijke bijlage bij de ontwerpverordening. Ook daar zijn, ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel, wijzigingen aangebracht. Het is nu afwachten of daar nog wijzigingen zullen

gebeuren en wat de voorkeur van de Europese verordening is. Op het eerste gezicht zouden beide systemen voorlopig in de verordening vervat zitten.

Ik heb mijn administratie de opdracht gegeven om, zodra de teksten definitief goedgekeurd zijn door de raad en het parlement en dus niet meer verder kunnen worden aangepast, de implicaties van de nieuwe verordening zorgvuldig juridisch te onderzoeken, zowel binnen de context van ons bestaande als ons toekomstige globale verpakkingsbeleid, inclusief het statiegeldinstrument. Als de tekst wordt aangenomen door de raad en het parlement, is te verwachten dat hij in de loop van het tweede kwartaal in het Europese Publicatieblad verschijnt.

Zoals we altijd gezegd hebben, is de deadline 2025. Het zal veeleer eind 2025 zijn, denk ik, dat er een systeem wordt ingevoerd. Ik heb nog niet zo lang geleden ook met de sector samengezeten om eens te kijken wat het systeem kost en wie dat gaat betalen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, toen de Openbare Vlaamse Afvalstoffen-maatschappij (OVAM) hier haar samenvattend rapport kwam voorstellen, met de resultaten van de pilots rond digitaal statiegeld, was een van de conclusies dat het invoeren van dat digitaal statiegeld tijd zou vragen. Die beslissing zou dus snel moeten worden genomen alvorens men tot actie kon overgaan om die deadline van 2025 te kunnen halen.

Ik hoor u eigenlijk nu antwoorden dat er nog zal worden gewacht tot de definitieve goedkeuring door Europa alvorens er een beslissing zal komen. Maar hoe langer die beslissing wordt uitgesteld, hoe meer het onmogelijk wordt om de deadline van eind 2025 te halen. Ziet u het überhaupt nog als een mogelijkheid om de deadline van 2025 te halen?

In Brussel is al uitdrukkelijk duidelijk gemaakt dat men kiest voor een klassiek statiegeldsysteem. Dat heeft minister Maron alvast in de commissie geantwoord. Dat is al een zeer duidelijke uitspraak. Waarom stelt u die beslissing nog langer uit, gelet op de keuzes die de Europese Commissie naar voor schuift – die eigenlijk bijna automatisch leiden tot een klassiek statiegeldsysteem –, gelet op het feit dat Maron die uitspraken al zo duidelijk doet, en gelet op het feit dat, uit alle studies die de revue zijn gepasseerd, toch de vraag naar voor komt om snel te beslissen, omdat anders het onmogelijk is om die deadline van 2025 te halen?

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Dank u wel, minister, voor uw antwoord, maar ik ben een beetje teleurgesteld omdat ik de daadkracht in dat dossier echt niet meer zie vanaf nu. Ik had eigenlijk nooit gedacht dat in deze legislatuur een N-VA-minister zich voortdurend achter Wallonië zou verschuilen om geen beslissing te moeten nemen. Ik hoor eigenlijk alleen maar heel wat excuses om het alsmaar verder uit te stellen en geen beslissing te nemen. Dat is het enige dat ik in uw antwoord hoor, en dat stelt mij eigenlijk teleur.

Ik denk dat het vaststaat – en ik wil dat nog eens verifiëren bij u – dat u geen beslissingen meer zult nemen deze legislatuur, dat u dit dossier verder op de lange baan zult schuiven en geen beslissende knopen meer zult doorhakken. Hoe langer we wachten, en we zijn daar naar op weg, hoe moeilijker het zal worden om die beslissing nog te nemen tegen 2025, ook al is dat tegen het einde van 2025. Het is dus een beetje de Processie van Echternach. Ik had dat voorspeld. Toen ik dat in het begin zei, was u boos, en zei u dat u uw verantwoordelijkheid zou nemen en dat u voor eind 2024 de beslissing zou nemen. U zei dat we daar voor 100 procent op konden rekenen, dat u voor het einde van 2024 een

beslissing zou nemen, om het dan eind 2025 zeker uitgevoerd te hebben. Dat zijn allemaal beloftes die de revue passeren.

Wat er uiteindelijk gebeurt, is ook iets dat wij hadden voorspeld. Dat is dat wij gewoon maar ten voordele bezig zijn van de machtigste lobby. Iedere dag dat het langer duurt, is dat in het voordeel van de verpakkingindustrie, want zij blijven de winst nemen en de belastingbetaler blijft betalen. Dat is nu eenmaal zo. Alle verdragingsmanoeuvres die er nu gebeuren – we hebben dat in andere dossiers ook al gehad – zijn alleen maar in het belang van de lobby. Ook onze natuur is het grootste slachtoffer, want het uitblijven van statiegeld is ... *(Steve Vandenberghe wordt onderbroken wegens technische problemen met de videoconferentie.)*

... nefast voor onze stranden, de koeien, de babymelk, de microplastics, dieren die stikken in blikjes.

Het kost ons vooral heel wat kapitaal. De vervuiler betaalt niet, wel de belastingbetaler en de lokale besturen krijgen het allemaal op hun nek. Ik vind het dus bijzonder jammer.

Minister, waarom is dat dossier plotseling niet meer zo urgent voor u als een jaar geleden?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, ik wil concreet ook eens informeren naar de elementen en welke stappen er de afgelopen weken en maanden zouden zijn gezet nadat we het overleg hebben gehad in het parlement. Daarbij zijn de onderzoeksprojecten voorgesteld, en waren nog wel wat bezorgdheden en onzekerheden naar boven gekomen. De parlementsleden hebben toen heel wat punten aangestipt.

Ik wil dus informeren naar de manier waarop het overleg met de sector verder is verlopen. Zijn er concrete afspraken gemaakt om antwoorden te krijgen op de hiaten die er waren bij het uitgevoerde onderzoeksproject, om daar toch de nodige antwoorden op te krijgen? Los van de stappen op het vlak van uitvoerbaarheid, kostprijs, en dergelijke meer, want dat zijn nog nieuwe elementen die helemaal nog niet aan bod waren gekomen in het onderzoeksproject. Ik zou daar dus graag wat duiding over willen hebben.

Anderzijds had ik ook graag wat duidelijkheid over de reactie in de andere gewesten. Ik denk dat het duidelijk is dat we altijd naar voren hebben geschoven dat het belangrijk is om gezamenlijk een keuze te kunnen maken. Want als we één systeem invoeren dat de gewesten op elkaar hebben afgestemd, zal dat altijd krachtiger zijn dan als we met diverse systemen werken.

Welke afspraken zijn daar nog gemaakt?

Wat was de reactie van de andere gewesten op de onderzoeksprojecten die in Vlaanderen gebeurd zijn?

Wat is uw reactie op de onderzoeksprojecten van de andere gewesten? Ik had daar graag wat meer duiding bij.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, de PPWR-verordening werpt natuurlijk een heel nieuw licht op de zaak. Zo lezen er bijvoorbeeld velen in dat het vanaf 2029 verplicht zou zijn voor de lidstaten om een statiegeldsysteem in te voeren. Maar dat is natuurlijk niet noodzakelijk zo. Zo lezen wij dat zeker niet. Er staan bepalingen in het akkoord om dat niet te moeten doen, zoals indien men 80

procent kan bereiken tegen 2026 met een ander systeem en men een plan opzet om effectief naar 90 procent inzameling te gaan tegen 2029. Dat is toch wel iets heel belangrijks.

U hebt ook heel duidelijk gezegd dat het PPWR-akkoord nog in een voorlopig politiek akkoord zit. Het is belangrijk om te weten wat de definitieve tekst zal zijn, wat het definitieve, formeel goedgekeurde, akkoord zal zijn. Ik vind het goed dat u grondig zult analyseren wat dat precies zal zijn, maar ik denk ook wel dat het effectief belangrijk is dat we de vooropgestelde timing van 2025 kunnen aanhouden. Ik zou dus zeker niet in een afwachtende houding gaan zitten, maar proactief blijven werken om die timing effectief te kunnen aanhouden.

2029 lijkt natuurlijk nog heel veraf, maar het zal ook rap daar zijn. Fost Plus heeft al heel duidelijk aangegeven dat met het behoud van de blauwe zak, wat voor ons als Open Vld van cruciaal belang is, die 80 procent realiseerbaar is. Natuurlijk moeten wij nu tegen 2029, wat nog enkele jaren verder is dan de invoerdatum van 2025, ook naar die 90 procent gaan, dus ik zou toch ook willen weten hoe dat behaald zal worden. Ook wat dat betreft moeten we een proactieve houding aannemen om hen nu al te benaderen over hoe zij dat willen gaan realiseren, en wijzelf natuurlijk ook.

U weet dat ik persoonlijk wel fan ben van het digitale systeem. Ik was gecharmeerd door de proefprojecten. Ik heb ook de Waalse studie grondig doorgenomen. Ik hoop nog altijd dat het in die richting zal evolueren. Ik ben er ook van overtuigd dat we die voortrekkersrol, die we momenteel nog altijd hebben op Europees vlak, moeten aanhouden. Met zo'n vernieuwend project kunnen we opnieuw trendsetter zijn. Ik denk dus dat dat goed opgevolgd moet worden en waar mogelijk nog verbeterd worden.

Ik heb niet echt een bijkomende vraag, minister, behalve het verzoek om kort op de bal te blijven spelen, proactief verder te gaan en echt stappen vooruit te zetten, in de hoop om effectief de timing van 2025 aan te houden, want dat is wel heel belangrijk in het behalen van de doelstelling en ook van de recyclage-doelstellingen in de toekomst.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel voor de verschillende tussenkomsten. Ten eerste wil ik meegeven dat ik zeker niet de gewoonte heb om me achter iets te verschuilen. Als je natuurlijk aan dat dossier begint en Europa komt ook met een Europese verordening om een soort van statiegeld in te voeren, is het niet meer dan logisch, collega's van Groen en Vooruit, dat je wel kijkt naar wat de definitieve tekst van Europa gaat zijn. Stel je voor dat ik hier een systeem ga invoeren en een paar maanden later zegt Europa dat het toch wel anders moet. Dan gaan jullie allemaal zeggen dat ik een systeem heb ingevoerd, terwijl Europa zegt dat het anders moet. Zo werkt het dus niet. We zijn hier niet zomaar ik-weet-niet-wat aan het invoeren. Het gaat hier wel over een statiegeldsysteem dat toch een aanpassing zal vragen, of het nu digitaal is of klassiek.

Internationaal weten we dat het twaalf tot vijftien maanden in beslag neemt om het uit te rollen. Jullie weten dat de juridische teksten en het mogelijk maken ervan in volle voorbereiding zijn. Dat zal dus niet voor vertraging zorgen. De bedoeling is inderdaad, collega De Vroe, om de deadline – het zal dan veeleer eind 2025 zijn – te halen.

Wallonië is nog bezig met die studie. We hebben ook met hen samengezeten. Zij hebben eigenlijk zowat dezelfde bezorgdheden als wij. De reactie van de andere gewesten is ook dat onze onderzoeken en hun studie eigenlijk op dezelfde lijn lijken te liggen. Of u dat nu leuk vindt of niet, dat is zo. Dat heeft de Waalse

minister ook aangegeven. De bezorgdheden die naar boven kwamen, waren gelijkaardig.

Daarom heb ik aan de sector ook gevraagd, mevrouw Rombouts, om de hiaten die er zijn bij het digitale statiegeld, verder te bekijken. Het gaat dan onder andere over de fraudegevoeligheid, maar ook over de toegankelijkheid. Dat zijn toch wel twee belangrijke zaken. Dat gingen ze nu verder bekijken.

Wat de Europese teksten betreft, moeten we verder kijken wat de invulling daarvan zal zijn. Mevrouw De Vroe, van die 80 procent inzameling waar u naar verwijst, is op dit moment bijvoorbeeld niet duidelijk of dat geldt voor alle stromen samen of per stroom apart. Daar is men Europees nog niet uit. Daarom is het toch wel belangrijk dat we wachten op de definitieve tekst, zodat we alle elementen hebben.

Mevrouw Schauvliege, dat minister Maron al iets heeft gezegd in het parlement: 'I don't care'. Met alle respect, maar minister Maron gaat echt niet het beleid in Vlaanderen bepalen. Wie is de heer Maron, met alle respect? Dat hij de uitspraak heeft gedaan dat hij voor het klassieke systeem is, mij niet gelaten, maar dat is voor mij geenszins de leidraad om het Vlaamse beleid te gaan voeren. Ik denk dat we het logisch verstand moeten gebruiken als wij een systeem invoeren. We hebben een aantal pilootprojecten gedaan waar er een aantal bezorgdheden naar voren zijn gekomen die verder moeten worden onderzocht. De Waalse studie lijkt eigenlijk dezelfde trant te vertonen dan de Vlaamse studie. Of jullie dat nu leuk vinden of niet, vrienden van Groen, dat is zo. Zij hebben daar ook nog geen beslissing ingenomen. Zij gaan ook verder kijken hoe of wat.

Europa brengt altijd veel verrassingen wat mij betreft. Ik blijf erbij dat het belangrijkste is dat we weten wat de definitieve tekst is. U zegt dat Europa ons naar een klassiek systeem duwt, maar dat klopt niet. Als u de teksten vandaag leest, is dat niet zo, mevrouw Schauvliege. Misschien moet u de teksten zelf eens lezen of aan uw studiedienst vragen om ze eens te lezen. Welke kant het definitief zal uitgaan, daar is het voorlopig nog even op wachten. En nogmaals, u en collega Vandenberghe kunnen zeggen dat het veel te lang duurt, maar ik vind het niet meer dan normaal dat je, als je zo een systeem invoert, met alle elementen die definitief beslist zijn, rekening houdt.

Wat ik persoonlijk heel belangrijk vind, is de kostprijs van het systeem, of dat nu klassiek is of digitaal. De winkelkar is al duur genoeg. Sta me toe dat ik als minister ook daarop toezie. Als de federale overheid de verpakkingstaks, die meer dan 300 euro miljoen bedraagt, aan de gewesten zou overmaken, zou dat ons werk verlichten. Maar no way dat ik een systeem ga invoeren waarin de kosten worden doorgerekend aan de consument, want de consument betaalt al heel veel in de winkelkar. Dat is nog een bijkomend element, collega's ter linkerzijde, waar nog bitter over onderhandeld zal worden, tenzij u aan uw federale ministers zegt dat die verpakkingstaks rechtstreeks naar de gewesten kan overkomen. Dat zou ons werk des te gemakkelijker maken.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, de conceptnota die u hebt voorgelegd aan de Vlaamse Regering is van eind 2022. Op dat moment was Europa al bezig met het uitwerken van die verordening. In die conceptnota is daar nauwelijks sprake van. Nu verschuift u zich achter die verordening om eigenlijk geen beslissing te nemen en de beslissing uit te stellen. U weet net zo goed als ik dat als er twaalf tot vijftien maanden nodig zijn om het systeem in te voeren, dat het onmogelijk is om dit nog beslist te krijgen. U verschuift zich achter Europa. U maakt u een beetje druk over Wallonië. Maar eigenlijk komt het erop neer dat u niet meer zult beslissen. Dat is een gemiste kans.

Het klassieke statiegeld is de beste manier om het zwerfvuil te verminderen. Dat blijkt niet uit de testen die u hebt laten uitvoeren, want daar was helemaal geen bewijs voor. Uit de testen die u hebt laten uitvoeren, blijkt dat het digitaal statiegeld invoeren extreem duur zal zijn. Heel uw uitleg over de winkelkar en dergelijke meer, volg ik eigenlijk wel. Wij willen ook niet dat die winkelkar duurder wordt. Maar met het digitaal statiegeld bent u daar regelrecht naartoe aan het gaan. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Minister, 'keep it simple': voer het klassieke statiegeld in. Dat werkt. Dat heeft zijn deugdelijkheid bewezen. Dat zorgt voor de minste overlast. Dat zorgt voor het minste zwerfvuil. Waarom nog dralen? Elke minuut, elke dag, elk uur en elk jaar dat u nog verder uitstelt, zullen de kosten blijven oplopen en bent u lock-ins aan het creëren bij de verpakkingindustrie.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Dank u wel voor het antwoord.

Een klassiek statiegeldsysteem werkt, en past binnen de doelstellingen die Europa vooropstelt. De meeste van de ons omringende landen doen het al, en tonen dat het werkt in de strijd tegen zwerfvuil. Ik vind dat de discrepantie daarin niet echt duidelijk is. Ik denk, en ik hoop, dat de Vlaamse Regering in deze legislatuur toch nog een verschil zal maken in kader van het dossier, maar ik vrees ervoor. Ik denk dat het naar de volgende regering zal worden doorgeschoven.

Dat stelt mij bijzonder teleur, want de beloftes die vooraf werden gedaan, gedurende de hele legislatuur, en zelfs al voor een stuk tijdens de vorige legislatuur, worden volkomen niet nageleefd. Ik vind dat een grote en gemiste kans in het nadeel van de natuur, van de lokale besturen, en vooral in het voordeel van de verpakkinglobby, die hier wel baat bij heeft. Ik vind dit gewoon een fail van de Vlaamse Regering, sorry.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het niet-verlengen van het programma milieuzorg op school – 1393 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Mijn vraag gaat inderdaad over het niet-verlengen van het programma milieuzorg op school (MOS). Dat is ook een belangrijk dossier. Zoals bekend is milieuzorg op school een gezamenlijk initiatief van zeven partners: de Vlaamse overheid, de vijf provincies, en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC).

In de beginjaren lag de focus van het initiatief milieuzorg op school in directe milieuzorg en winst op school, maar door de jaren heen evolueerde de strategie van het programma naar ontwikkelingen in het milieubeleid, het onderwijslandschap en de brede maatschappij. De focus kwam hierbij vooral te liggen op educatie voor duurzame ontwikkeling en de omgang met lokale en globale duurzaamheidsvraagstukken. Het huidige MOS-programma kreeg vorm in 2013. De Vlaamse Regering sloot toen verlengbare bestuursovereenkomsten af met de betrokken partners om de werking concreet vorm te geven. Deze

overeenkomsten namen aanvang op 1 september 2013, en golden tot 31 december 2019.

Op 21 december 2018 – dat is dus niet tijdens de afgelopen legislatuur, maar die daarvoor – besliste de Vlaamse Regering om de scholen verder te ondersteunen. Volgens een passage in de goedgekeurde nota is MOS uitgegroeid tot een sterk merk. De werking wordt door leerkrachten en directies aangeduid als een belangrijke factor om succesvol educatief met deze duurzaamheidsuitdagingen aan de slag te gaan.

De nieuwe missie van MOS was om scholen educatief te versterken, zodat ze aan de slag konden gaan met duurzaamheidsvraagstukken, vertrekkende vanuit lokale relevante omgevingsthema's. MOS verbindt betekenisvol deze milieu- en ruimtethema's die spelen in de buurt van de school, met globale duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

Om het bijgestuurde programma te kunnen realiseren, werden er nieuwe bestuursovereenkomsten gesloten voor vijf jaar. De aanvangsdatum was 1 januari 2020. Deze bestuursovereenkomsten hielden een verlenging in van de bestaande modaliteiten op het vlak van personeel en budget. In de bestuurs-overeenkomst was ook opgenomen dat er via de begeleidingscommissie werd voorzien in permanente evaluatie en bijsturing van dat programma.

In de meest recent goedgekeurde begroting werden subsidies voorzien voor de provincies en de VGC voor de uitvoering van het educatief programma MOS. Met de voorziene middelen kunnen loonkosten worden betaald voor tien van de vijftien voltijdsequivalent (vte) provinciale MOS-begeleiders, dat is dus voor twee per provincie, en ook voor de MOS-begeleider van de Vlaamse Gemeenschapscommissie te Brussel, dat is één iemand.

De bestuursovereenkomsten lopen af op 1 januari 2025, maar volgens signalen die vanuit de provincies komen, zou de Vlaamse Regering dat initiatief deze legislatuur niet meer willen verlengen, in tegenstelling tot de vorige regering, die dat wel nog heeft gedaan op het einde van haar legislatuur. Er zou wel een overgangsregeling komen, waardoor een mogelijke verlenging van dit initiatief op de tafel van de volgende regering komt.

Ik heb daar enkele vragen bij die zijn ingegeven vanwege het feit dat de lopende voorbereidingen voor de volgende legislatuur heel wat onzekerheden met zich meebrengen voor het provinciaal personeel dat werkt rond het thema milieu op school. Die onzekerheid weegt dus. De katalyserende werking van MOS-beleid op scholen zorgt er ook voor dat speelplaatsen groenere plekken worden. Ontharingsprojecten worden daarmee gefaciliteerd. Dat dreigt hiermee ook stil te vallen.

Klopt het dat deze regering de MOS-werking niet zal verlengen, en dus ook geen nieuwe bestuursovereenkomsten zal sluiten?

Om welke reden wenst deze regering het MOS-programma niet langer te verlengen, ondanks de lovende woorden voor het initiatief in de nota van 2019?

Er zou sprake zijn van een overgangsregeling. Wat houdt deze regeling precies in?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u, collega Danen. Ik kan u al verblijden door te zeggen dat wij de MOS-werking niet gaan afschaffen. Ik zal u ook aangeven dat ik dat zelf persoonlijk belangrijk vind. Ik heb de afgelopen maanden gezien dat

zij heel actief waren met de vergroening van de speelplaatsen. Voor mij zijn die MOS-leerkrachten op school wel heel belangrijke partners.

De regering maakt sowieso werk van de verlenging van de bestaande engagementen in het MOS-programma tot het einde van het komende schooljaar. Er zullen dus nieuwe bestuursovereenkomsten van 1 januari tot 31 augustus 2025 worden uitgewerkt. Onze administratie is daarmee bezig. Ik zal dat dossier binnenkort ook agenderen op de ministerraad.

Voor een engagement op langere termijn is het volgens de Inspectie van Financiën aan de volgende Vlaamse Regering om hierover te beslissen, na een evaluatie van de volledige programmaperiode 2020-2024. De nieuwe provinciebesturen en de nieuwe Vlaamse Gemeenschapscommissie kunnen zich dan ook ten gronde uitspreken over hun toekomstig engagement.

De huidige Vlaamse Regering, provinciebesturen en de VGC werken een overgangsregeling uit om de werking voor het komende schooljaar alvast te garanderen. Een evaluatie en uitspraak over een toekomstig engagement is natuurlijk aan de volgende bestuursploegen, maar wat mij betreft, zijn we de nieuwe bestuursovereenkomsten van 1 januari tot 31 augustus 2025 aan het uitwerken. Dat zal binnenkort naar de ministerraad gaan, maar we moeten natuurlijk heel die periode 2020-2024 evalueren. Ik kan mij in ieder geval niet voorstellen dat iemand het in zijn hoofd haalt om dat af te schaffen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel voor uw antwoord. U zegt dus dat het volgend schooljaar sowieso wordt verdergezet, maar het zou natuurlijk interessant zijn, mochten we de jaren daarna ook een engagement kunnen krijgen om het verder te zetten. Ik hoor u ook zeggen dat het aan de volgende regering is, maar ik stel wel vast dat een vorige regering zich wel voor een aantal jaren geëngageerd heeft. Laat ons dus zeggen dat ik middelmatig tevreden met uw antwoord. Ik had gehoopt dat u kon zeggen dat u daar de komende vijf jaar werk van zou maken.

Ik hoop alleszins dat de komende regering verder werk maakt van het MOS-project, want uit evaluaties blijkt dat met heel beperkte middelen toch relatief grote impact wordt gerealiseerd. Ik denk dat het ook een taak is van de overheid om de middelen efficiënt in te zetten, en dat is hier volgens mij ten gronde het geval. Met beperkte middelen en beperkte personeels- en werkingskosten worden toch heel wat zaken gerealiseerd. Niet het minst worden op die manier bepaalde eindtermen mee gerealiseerd.

Laat ons dus zeggen, minister, dat ik middelmatig tevreden ben met uw antwoord. Ik had gehoopt dat u zich verder zou kunnen engageren. Maar ik kijk alvast uit naar de verdere werkingsperiode van MOS en naar hun engagementen en projecten ter zake.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik wil nog meegeven dat de vorige adviezen van de Inspectie van Financiën anders waren, in die zin dat ze dat toen wel toelieten en nu niet. Wij moeten ons daar dus aan aanpassen. Maar zoals ik heb gezegd, kan ik me niet voorstellen dat men dat gaat afschaffen of wat dan ook.

Wat de periode van 1 januari tot augustus 2025 betreft: die ben ik nu al aan het maken, zodat dat al gedekt is.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel voor uw antwoord. Nogmaals, ik ben ook een warme supporter van het project. Ik heb ook gezien dat bij mijn kinderen, bij vrienden van mijn kinderen en in heel wat scholen die ik heb bezocht, het MOS-project echt wel ter harte wordt genomen en dat er op een heel goede manier mee wordt omgegaan, vooral ook omdat leerkrachten in sommige scholen vaak niet goed weten hoe ze zo'n project moeten aanpakken. Ze worden ondersteund door de medewerkers die dan voorzien worden met de middelen van het project. Zoals ik zei, gaat het om twee mensen per provincie. Dat is een relatief beperkte personeelskost, met heel grote impact. Dus wat mij betreft, moet dat verdergezet worden. Maar ik hoor van u, minister, dat u dat project ook een warm hart toedraagt. Ik hoop dus dat we dat inderdaad kunnen continueren in de komende bestuursperiode.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.